

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 30. kesäkuuta 2023
(OR. en)

11129/23

ECOFIN 656
UEM 190
SOC 482
EMPL 333
COMPET 677
ENV 756
EDUC 269
RECH 301
ENER 392
JAI 902
GENDER 133
ANTIDISCRIM 127
JEUN 171
SAN 408

ILMOITUS

Lähettäjä: Neuvoston pääsihteeristö

Vastaanottaja: Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto

Ed. asiak. nro: 9822/1/23 REV 1

Kom:n asiak. nro: COM(2023) 601 final

Asia: NEUVOSTON SUOSITUS Belgian vuoden 2023 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Belgian vuoden 2023 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena edellä mainittu, komission ehdotukseen COM(2023) 601 final perustuva, neuvoston ja Eurooppa-neuvoston käsittelemä ehdotus neuvoston suositukseksi.

NEUVOSTON SUOSITUS

annettu ... päivänä ...kuuta ...,

Belgian vuoden 2023 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Belgian vuoden 2023 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97¹ ja erityisesti sen 5 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

¹ EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1.

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241², jolla perustettiin elpymis- ja palautumistukiväline, jäljempänä 'tukiväline', tuli voimaan 19 päivänä helmikuuta 2021. Tukivälineestä tarjotaan jäsenvaltioille rahoitustukea uudistusten ja investointien toteuttamiseen, eli kyse on unionin rahoittamasta finanssipoliittisesta elvytyksestä. Eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten tavoitteiden mukaisesti tukivälineellä edistetään taloudellista ja osallistavaa elpymistä sekä kestävien ja kasvua edistävien uudistusten ja investointien toteuttamista, erityisesti sellaisten uudistusten ja investointien toteuttamista, joilla tuetaan vihreää ja digitaalista siirtymää sekä vahvistetaan jäsenvaltioiden talouksien häiriönsietokykyä. Tukiväline auttaa myös vahvistamaan julkista taloutta ja vauhdittamaan kasvua ja työpaikkojen luomista keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä, parantamaan unionin alueellista yhteenkuuluvuutta ja tukemaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon jatkamista. Tukivälineen mukainen enimmäisrahoitusosuus jäsenvaltiota kohti päivitettiin 30 päivänä kesäkuuta 2022 asetuksen (EU) 2021/241 11 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17).

- (2) Komissio hyväksyi 22 päivänä marraskuuta 2022 vuotuisen selvityksen kestävästä kasvusta 2023; tämä käynnisti vuoden 2023 talouspolitiikan koordinoinnin eurooppalaisen ohjausjakson. Eurooppa-neuvosto hyväksyi 23 päivänä maaliskuuta 2023 vuotuisen kestävä kasvun selvityksen 2023 painopisteet, jotka keskittyvät kilpailukykyisen kestävyuden neljän ulottuvuuden ympärille. Lisäksi komissio antoi 22 päivänä marraskuuta 2022 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011³ perusteella laadittavan varoituskon mekanismia koskevan kertomuksen 2023, jossa se katsoi, että Belgia ei kuulu niihin jäsenvaltioihin, joissa saattaa olla epätasapainoja tai niiden uhka. Sen vuoksi perusteellista tarkastelua ei tarvita. Komissio antoi samana päivänä myös lausunnon Belgian vuoden 2023 alustavasta talousarviosuunnitelmasta. Komissio antoi suosituksen euroalueen talouspolitiikkaa koskevaksi neuvoston suositukseksi sekä ehdotuksen vuoden 2023 yhteiseksi työllisyysraportiksi, jossa analysoidaan työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto hyväksyi suosituksen euroalueen talouspolitiikasta⁴, jäljempänä 'euroaluetta koskeva vuoden 2023 suositus', 16 päivänä toukokuuta 2023 ja yhteisen työllisyysraportin 13 päivänä maaliskuuta 2023.
- (3) Unionin talouksien häiriönsietokyky on osoittautunut erinomaiseksi, mutta geopoliittisen tilanteen vaikutus on edelleen negatiivinen. Samalla kun unioni pysyy vakaasti Ukrainan rinnalla, sen talous- ja sosiaalipolitiikassa keskitytään lyhyellä aikavälillä vähentämään energiasokkien negatiivista vaikutusta haavoittuvassa asemassa oleviin kotitalouksiin ja yrityksiin sekä keskipitkällä aikavälillä jatkamaan toimia vihreän ja digitaalisen siirtymän toteuttamiseksi, kestävä ja osallistavan kasvun tukemiseksi, makrotalouden vakauden turvaamiseksi ja häiriönsietokyvyn parantamiseksi. Lisäksi keskitytään vahvasti unionin kilpailukykyyn ja tuottavuuden parantamiseen.

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) N:o 1176/2011, annettu 16 päivänä marraskuuta 2011, makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta (EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁴ Neuvoston suositus, annettu 16 päivänä toukokuuta 2023, euroalueen talouspolitiikasta (EUVL C 180, 23.5.2023, s. 1).

- (4) Komissio antoi 1 päivänä helmikuuta 2023 tiedonannon ”Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelma nettonollan aikakaudelle”, jäljempänä ’Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelma’. Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelman tavoitteena on parantaa unionin nettonollateollisuuden kilpailukykyä ja tukea nopeaa siirtymistä ilmastoneutraaliuteen. Se täydentää käynnissä olevia Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan ja REPowerEU-suunnitelmaan kuuluvia toimia. Sen tavoitteena on myös luoda suotuisampi ympäristö, jotta voidaan lisätä unionin kunnianhimoisten ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi vaadittavien nettonollateknologioiden ja -tuotteiden tuotantokapasiteettia unionissa sekä varmistaa kriittisten raaka-aineiden saatavuus muun muassa monipuolistamalla hankintoja, hyödyntämällä jäsenvaltioiden geologisia luonnonvaroja asianmukaisesti ja maksimoimalla raaka-aineiden kierrätys. Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelma rakentuu seuraavien neljän pilarin varaan: ennakoitava ja yksinkertaistettu sääntely-ympäristö, rahoituksen saannin nopeuttaminen, osaamisen parantaminen ja avoin kauppa häiriönsietokykyisten toimitusketjujen luomiseksi. Komissio antoi lisäksi 16 päivänä maaliskuuta 2023 tiedonannon ”EU:n pitkän aikavälin kilpailukyky vuoden 2030 jälkeen”, jonka perustana on yhdeksän toisiaan vahvistavaa tekijää ja tavoite pyrkiä luomaan kasvua edistävä sääntelykehys. Tiedonannossa määritetään ensisijaisia politiikkoja, joilla pyritään aktiivisesti saamaan aikaan unionin ja sen jäsenvaltioiden pitkän aikavälin kilpailukykyä edistäviä rakenteellisia parannuksia, oikein kohdennettuja investointeja ja sääntelytoimia. Jäljempänä esitettävillä suosituksilla edesautetaan kyseisiin ensisijaisiin politiikkoihin liittyviä toimia.
- (5) Vuonna 2023 talouspolitiikan koordinoinnin eurooppalainen ohjausjakso kehittyi edelleen tukivälineen täytäntöönpanon mukaisesti. Elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpano kaikilta osin on edelleen olennaisen tärkeää eurooppalaisen ohjausjakson mukaisen politiikan ensisijaisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta, koska suunnitelmat kytkeytyvät kaikkiin viime vuosina annettuihin asiaankuuluviin maakohtaisiin suosituksiin tai merkittävään osaan niistä. Vuosien 2019, 2020 ja 2022 maakohtaiset suositukset ovat yhtä lailla tärkeitä tarkistettaessa, päivitettäessä tai muutettaessa elpymis- ja palautumissuunnitelmia asetuksen (EU) 2021/241 14, 18 ja 21 artiklan mukaisesti.

- (6) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2023/435⁵, jäljempänä 'REPowerEU-asetus', joka annettiin 27 päivänä helmikuuta 2023, pyritään nopeassa tahdissa poistamaan unionin riippuvuus Venäjältä tuotavista fossiilisista polttoaineista. Tällä tavoin edistetään energiaturvallisuutta ja unionin energihuollon monipuolistamista sekä lisätään samalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa, energian varastointikapasiteettia ja energiatehokkuutta. REPowerEU-asetuksessa jäsenvaltioille annetaan mahdollisuus lisätä kansallisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiinsa uusi REPowerEU-luku, jotta ne voivat rahoittaa keskeisiä uudistuksia ja investointeja, jotka auttavat saavuttamaan REPowerEU-tavoitteet. Kyseiset uudistukset ja investoinnit auttavat myös parantamaan unionin nettonollateollisuuden kilpailukykyä, kuten Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelmassa hahmotellaan, ja niiden energiaan liittyvien maakohtaisten suositusten noudattamista, joita jäsenvaltioille on annettu vuonna 2022 ja annetaan tarvittavilta osin myös vuonna 2023. REPowerEU-asetuksessa otetaan käyttöön uusi rahoitustuen luokka, jota ei makseta takaisin; tuki asetetaan jäsenvaltioiden saataville elpymis- ja palautumissuunnitelmiin kuuluvien uusien energiaan liittyvien uudistusten ja investointien rahoittamiseksi.

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/435, annettu 27 päivänä helmikuuta 2023, asetuksen (EU) 2021/241 muuttamisesta elpymis- ja palautumissuunnitelmien REPowerEU-lukujen osalta sekä asetusten (EU) N:o 1303/2013, (EU) 2021/1060 ja (EU) 2021/1755 ja direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta (EUVL L 63, 28.2.2023, s. 1).

(7) Komissio hyväksyi 8 päivänä maaliskuuta 2023 tiedonannon, jossa annetaan finanssipoliittista ohjausta vuodeksi 2024, jäljempänä '8 päivänä maaliskuuta annettu tiedonanto'. Sillä pyritään tukemaan jäsenvaltioiden vakaus- ja lähentymisohjelmien valmistelua ja sitä kautta vahvistamaan politiikan koordinoitua. Komissio muistutti, että vakaus- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen soveltamisesta luovutaan vuoden 2023 lopussa. Vuosiksi 2023 ja 2024 komissio vaati finanssipolitiikkaa, jolla varmistetaan keskipitkän aikavälin velkakestävyys ja lisätään potentiaalista kasvua kestäväällä tavalla, ja kehotti jäsenvaltioita esittämään vuoden 2023 vakaus- ja lähentymisohjelmissaan, miten niiden finanssipoliittisilla suunnitelmilla varmistetaan, että perussopimuksessa asetettua 3 prosentin viitearvoa suhteessa bruttokansantuotteeseen (BKT) noudatetaan ja varmistetaan uskottava ja jatkuva velan vähentäminen tai velan pitäminen maltillisella tasolla keskipitkällä aikavälillä. Komissio myös kehotti jäsenvaltioita luopumaan asteittain kansallisista finanssipoliittisista toimenpiteistä, joita on otettu käyttöön kotitalouksien ja yritysten suojelemiseksi energian hintasokilta, alkaen vähiten kohdennetuista toimenpiteistä. Se totesi, että jos tukitoimenpiteitä on tarpeen jatkaa energian hintojen uusien nousupaineiden vuoksi, jäsenvaltioiden olisi kohdennettava tällaiset toimenpiteet haavoittuviin kotitalouksiin ja yrityksiin paremmin. Komissio totesi, että julkista taloutta koskevat suositukset kvantifioitaisiin ja eriytettäisiin. Lisäksi, kuten linjauksista EU:n talouden ohjausjärjestelmän uudistamiseksi 9 päivänä marraskuuta 2022 annetussa komission tiedonannossa ehdotetaan, julkista taloutta koskevat suositukset laadittaisiin nettomääräisten perusmenojen pohjalta. Komissio suositti, että kaikki jäsenvaltiot edelleen suojaavat kansallisesti rahoitetut investoinnit ja varmistavat tukivälineen ja muiden unionin varojen tuloksellisen käytön, ottaen huomioon erityisesti vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä selviytymiskykyyn liittyvät tavoitteet. Komissio totesi aikovansa ehdottaa neuvostolle alijäämäperusteisten liiallisia alijäämiä koskevien menettelyjen käynnistämistä keväällä 2024 vuoden 2023 toteutumatietojen perusteella ja voimassa olevia säännöksiä noudattaen.

- (8) Komissio esitti 26 päivänä huhtikuuta 2023 lainsäädäntöehdotuksia, joilla unionin talouden ohjausjärjestelmää koskevat säännöt uudistetaan kattavasti. Ehdotusten keskeisenä tavoitteena on vahvistaa julkisen velan kestävyyttä ja edistää kestäväää ja osallistavaa kasvua kaikissa jäsenvaltioissa uudistusten ja investointien avulla. Komission ehdotusten tavoitteena on parantaa kansallista sitoutumista, yksinkertaistaa ohjausjärjestelmää ja lisätä keskipitkän aikavälin painotusta sekä vahvistaa ja johdonmukaistaa toteuttamisen valvontaa. Suuntaviivoista EU:n talouden ohjausjärjestelmän uudistamiseksi 14 päivänä maaliskuuta 2023 annettujen neuvoston päätelmien mukaisesti tavoitteena on, että lainsäädäntötyö saadaan päätökseen vuonna 2023.
- (9) Belgia toimitti 30 päivänä huhtikuuta 2021 komissiolle kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelmansa asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Komissio arvioi asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan nojalla elpymis- ja palautumissuunnitelman merkityksellisyyttä, vaikuttavuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta kyseisen asetuksen liitteessä V esitettyjä arviointia koskevia suuntaviivoja noudattaen. Neuvosto hyväksyi 13 päivänä heinäkuuta 2021 täytäntöönpanopäätöksen Belgian elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä⁶. Rahoituserien maksamisen ehtona on, että komissio on hyväksynyt asetuksen (EU) 2021/241 24 artiklan 5 kohdan mukaisesti päätöksen, jossa todetaan, että Belgia on tyydyttävästi saavuttanut neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä asetetut asiaankuuluvat välitavoitteet ja tavoitteet. Tyydyttävä saavuttaminen edellyttää, että edeltävien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttaminen ei ole peruuntunut.

⁶ ST 10161/21 INIT; ST 10161/21 ADD 1.

- (10) Belgia toimitti 30 päivänä huhtikuuta 2023 vuoden 2023 kansallisen uudistusohjelmansa ja vuoden 2023 vakausohjelmansa asetuksen (EY) N:o 1466/97 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Ohjelmat on arvioitu yhdessä, jotta niiden keskinäiset yhteydet on voitu ottaa huomioon. Asetuksen (EU) 2021/241 27 artiklan mukaisesti vuoden 2023 kansallisessa uudistusohjelmassa otetaan huomioon myös Belgian puolivuositainen raportointi edistymisestä elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa.
- (11) Komissio julkaisi 24 päivänä toukokuuta 2023 Belgiaa koskevan vuoden 2023 maaraportin. Siinä arvioidaan Belgian edistymistä neuvoston vuosina 2019–2022 hyväksymien maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja selvitetään, miten Belgia on pannut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöön. Kyseisen analyysin perusteella maaraportissa yksilöidään puutteita sellaisten haasteiden osalta, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelmalla ei vastata tai joihin vastataan vain osittain, sekä tuodaan esiin uusia ja kehityksessä olevia haasteita. Maaraportissa arvioidaan myös Belgian edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden vähentämistä koskevien unionin yleistavoitteiden saavuttamisessa sekä Yhdistyneiden kansakuntien kestävä kehityksen tavoitteisiin pääsemisessä.
- (12) Eurostatin vahvistamien tietojen mukaan Belgian julkisen talouden alijäämä, joka vuonna 2021 oli 5,5 prosenttia suhteessa BKT:hen, supistui 3,9 prosenttiin vuonna 2022, ja julkinen velka, joka vuoden 2021 lopussa oli 109,1 prosenttia suhteessa BKT:hen, väheni vuoden 2022 loppuun mennessä 105,1 prosenttiin. Komissio antoi 24 päivänä toukokuuta 2023 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 126 artiklan 3 kohdan nojalla laaditun kertomuksen. Kertomuksessa käsiteltiin Belgian julkisen talouden tilannetta, sillä vuonna 2022 sen julkinen alijäämä suhteessa BKT:hen ylitti perussopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon. Kertomuksessa todettiin, että alijäämäkriteeriä ei ole noudatettu. Komissio ei ehdottanut 8 päivänä maaliskuuta 2023 antamansa tiedonannon mukaisesti uusien liiallisen alijäämän menettelyjen aloittamista keväällä 2023. Tämän jälkeen komissio totesi aikovansa ehdottaa neuvostolle alijäämäperusteisten liiallisiä alijäämiä koskevien menettelyjen käynnistämistä keväällä 2024 vuoden 2023 toteutumatiotojen perusteella. Belgian olisi otettava tämä huomioon toteuttaessaan vuoden 2023 talousarviotaan ja laatiessaan alustavaa talousarviosuunnitelmaansa vuodeksi 2024.

- (13) Julkisen talouden rahoitusasemaan ovat vaikuttaneet finanssipoliittiset toimenpiteet, joita on toteutettu energian hinnannousun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten lieventämiseksi. Vuonna 2022 tällaisia finanssipolitiikan verokertymää vähentäviä toimenpiteitä olivat muun muassa bensiinin valmisteveron sekä kotitalouksien sähkö- ja kaasusopimusten arvonlisäveron alentaminen; tällaisiin finanssipolitiikan menoja lisääviin toimenpiteisiin kuuluivat haavoittuville kotitalouksille myönnettävän sähkön ja maakaasun sosiaalisen hinnoittelun laajentaminen, suorat tulonsiirrot kotitalouksille näiden kaasu- ja sähkölaskujen kautta (energiapaketti), kohdenneet kertaluonteiset tulonsiirrot (polttoöljyä, propaania tai polttoainepellettejä käyttäville kotitalouksille) ja suora tuki energiakustannusten nousun kanssa kamppaileville yrityksille. Kyseisten toimenpiteiden kustannukset kompensoitiin osittain uusilla veroilla, joita perittiin energiantuottajien ja -toimittajien satunnaisista voitoista sähkö- ja öljyalalla. Komissio arvioi, että kyseisistä toimenpiteistä julkiselle taloudelle vuonna 2022 aiheutuneet nettokustannukset olivat 0,9 prosenttia suhteessa BKT:hen. Julkisen talouden rahoitusasemaan ovat vaikuttaneet myös Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden tilapäisen suojelun tarjoamisen talousarviokustannukset, joiden arvioidaan olleen 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2022. Samaan aikaan covid-19-kriisiin liittyvien väliaikaisten hätätoimenpiteiden arvioidut kustannukset laskivat 0,5 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2022, kun ne vuonna 2021 olivat 3 prosenttia.
- (14) Neuvosto suositti⁷ 18 päivänä kesäkuuta 2021, että Belgia rahoittaa vuonna 2022 tukivälineen avulla lisäinvestointeja, joilla tuetaan elpymistä, ja noudattaa samalla maltillista finanssipolitiikkaa. Neuvosto suositti lisäksi, että Belgia jatkaa kansallisesti rahoitettavia investointeja.

⁷ Neuvoston suositus, annettu 18 päivänä kesäkuuta 2021, jolla annetaan neuvoston lausunto Belgian vuoden 2021 vakausohjelmasta (EUVL C 304, 29.7.2021, s. 1).

(15) Komission arvioiden mukaan finanssipolitiikan viritys⁸ oli vuonna 2022 kasvua tukeva eli –2 prosenttia suhteessa BKT:hen. Neuvoston suosituksen mukaisesti Belgia jatkoi elpymisen tukemista tukivälineestä rahoitettavilla investoinneilla. Tukivälineen avustuksilla ja muilla unionin varoilla rahoitettavat menot olivat 0,2 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2022 (0,2 % suhteessa BKT:hen vuonna 2021). Kansallisesti rahoitettavilla investoinneilla oli finanssipolitiikan viritykseen neutraali vaikutus⁹. Sen vuoksi Belgia on neuvoston suosituksen mukaisesti jatkanut kansallisesti rahoitettavia investointeja. Kansallisesti rahoitettavien juoksevien perusmenojen kasvulla (ilman uusia tulopuolen toimenpiteitä) oli samaan aikaan finanssipolitiikan viritykseen elvyttävä, 1,9 prosenttiyksikön vaikutus. Kyseisessä huomattavassa elvyttävässä vaikutuksessa olivat mukana energian hintojen nousun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten lieventämiseksi toteutettujen finanssipoliittisten toimenpiteiden lisävaikutus (lisänettökustannukset julkiselle taloudelle 0,8 % suhteessa BKT:hen verrattuna vuoteen 2021) sekä kustannukset, joita aiheutui tilapäisen suojelun tarjoamisesta Ukrainasta siirtymään joutuneille henkilöille (0,1 % suhteessa BKT:hen). Samaan aikaan juoksevat menot kasvoivat erityisesti sosiaalietuuksien ja julkisen sektorin palkkojen automaattisen indeksoinnin takia, mikä vaikutti osaltaan nettomääräisten juoksevien perusmenojen kasvuun yhdessä muiden, varsinkin väestön ikääntymisen takia rakenteellisesti kasvavien juoksevien menojen kanssa. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien menojen huomattava elvyttävä vaikutus johtui siis vain osittain toimenpiteistä, joilla pyrittiin lieventämään energian hintojen nousun taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia, ja tilapäisen suojelun tarjoamisesta Ukrainasta siirtymään joutuneille henkilöille aiheutuvista kustannuksista. Sen vuoksi Belgia ei ole riittävästi rajoittanut kansallisesti rahoitettavien juoksevien menojen kasvua.

⁸ Finanssipolitiikan viritystä mitataan perusmenojen (ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä) muutoksena suhteessa keskipitkän aikavälin potentiaaliseen kasvuun. Perusmenoista on jätetty pois covid-19-kriisiin liittyvät väliaikaiset hätätoimenpiteet, mutta niihin on otettu mukaan tukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin (avustukset), ja muilla unionin varoilla rahoitettavat menot. Lisätietoja on julkisen talouden tilastotaulukoiden laatikossa 1.

⁹ Muilla kansallisesti rahoitetuilla pääomamenoilla oli neutraali vaikutus, joka oli 0 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen.

- (16) Vuoden 2023 vakausohjelmaan sisältyvien julkisen talouden kehitysarvioiden perustana oleva makrotalouden skenaario on komission kevään 2023 talousennusteen mukainen sekä vuonna 2023 että sen jälkeen. Hallitus ennustaa reaalisen BKT:n kasvavan 1 prosentin vuonna 2023 ja 1,7 prosenttia vuonna 2024. Komission kevään 2023 talousennusteessa puolestaan reaalisen BKT:n ennustetaan kasvavan siten, että kasvu on 1,2 prosenttia vuonna 2023 ja 1,4 prosenttia vuonna 2024.
- (17) Hallitus odottaa vuoden 2023 vakausohjelmassaan, että julkisen talouden alijäämä kasvaa 5,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2023. Kyseinen vuonna 2023 tapahtuva kasvu johtuu pääasiassa juoksevien menojen pysyvistä kasvusta, varsinkin sosiaalietuuksien ja julkisen sektorin palkkojen automaattisen indeksoinnin sekä väestön ikääntymisen takia, yritysten sosiaaliturvamaksujen väliaikaisesta alentamisesta vuoden 2023 alkupuoliskolla ja alijäämää kasvattavasta kotitalouksien energiatuotteiden verouudistuksesta. Vuoden 2023 vakausohjelman mukaan julkisen talouden velka, joka oli vuoden 2022 lopussa 105,1 prosenttia suhteessa BKT:hen, kasvaa vuoden 2023 loppuun mennessä 106,7 prosenttiin. Komission kevään 2023 talousennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä on 5 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023. Tämä vastaa vuoden 2023 vakausohjelmassa ennakoitua alijäämää. Julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen vuoden 2023 lopussa on komission kevään 2023 talousennusteessa hieman pienempi, 106 prosenttia. Ero johtuu siitä, että komission kevään 2023 talousennusteessa vuoden 2023 nimellinen BKT on oletettu jonkin verran suuremmaksi.

(18) Finanssipoliittisten toimenpiteiden, joita on toteutettu energian hinnannousun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten lieventämiseksi, odotetaan edelleen vaikuttavan julkisen talouden rahoitusasemaan vuonna 2023. Kyse on toimenpiteistä, joita on jatkettu vuodesta 2022 ja joita ovat erityisesti 31 päivänä maaliskuuta 2023 päättynyt benssiinin valmisteveron alentaminen sekä kotitalouksien sähkö- ja kaasusopimusten arvonlisäveron alentaminen, energiatuotteiden sosiaalisen hinnoittelun laajentaminen, energiapaketti, kohdennetut kertaluontoiset tulonsiirrot (muuta lämmitysenergian lähteitä kuin kaasua ja sähköä käyttäville kotitalouksille) ja suora tuki energiakustannusten nousun kanssa kamppaileville yrityksille. Kyseisten toimenpiteiden kustannuksia kompensoidaan edelleen osittain verottamalla energiantoimittajien satunnaisia voittoja sähkö- ja öljyalan väliaikaisella voittoverolla, jota on kannettu vuodesta 2022 alkaen, ja kansainvälisen kaasunsiirtoverkon haltijalle (Fluxys) vuonna 2023 asetetulla verolla. Kun kyseiset tulot otetaan huomioon, tukitoimenpiteiden nettokustannukset julkiselle taloudelle vuonna 2023 ovat komission kevään 2023 talousennusteen mukaan 0,4 prosenttia suhteessa BKT:hen¹⁰. Useimmat vuoden 2023 toimenpiteet eivät vaikuta energian hintojen noususta eniten kärsiviin kotitalouksiin tai yrityksiin kohdennetuilta, vaikka monilla niistä säilytetään energian kysynnän vähentämiseen ja energiatehokkuuden lisäämiseen kannustava hintasignaali. Näin ollen kohdennettujen tukitoimenpiteiden määrä, joka on otettava huomioon arvioitaessa 12 päivänä heinäkuuta 2022 annetun neuvoston suosituksen¹¹ noudattamista, on komission kevään 2023 talousennusteen mukaan 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023 (kun se vuonna 2022 oli 0,2 % suhteessa BKT:hen). Kustannusten, joita Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden tilapäinen suojele aiheuttaa julkiselle taloudelle, ennakoidaan pysyvän vakaina vuoteen 2022 verrattuna. Lisäksi odotetaan, että vuoden 2023 julkisen talouden rahoitusasema hyötyy siitä, että covid-19-kriisiin liittyvistä väliaikaisista hätätoimenpiteistä luovutaan asteittain (0,5 % suhteessa BKT:hen).

¹⁰ Luku kuvaa toimenpiteiden vuotuisia talousarviokustannuksia, mukaan lukien juoksevat tulot ja menot sekä mahdolliset pääomamenoja koskevat toimenpiteet.

¹¹ Neuvoston suositus, annettu 12 päivänä heinäkuuta 2022, Belgian vuoden 2022 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Belgian vuoden 2022 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto (EUVL C 334, 1.9.2022, s. 1).

- (19) Neuvosto suositti 12 päivänä heinäkuuta 2022 antamassaan suosituksessa, että Belgia varmistaisi vuonna 2023 maltillisen finanssipolitiikan erityisesti rajoittamalla kansallisesti rahoitettavien juoksevien perusmenojen kasvun pienemmäksi kuin keskipitkän aikavälin potentiaalinen tuotannon kasvu¹², kun otetaan huomioon jatkettu väliaikainen ja kohdennettu tuki energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille sekä Ukrainasta pakeneville ihmisille. Belgian olisi samalla oltava valmiina mukauttamaan juoksevia menoja tilanteen muuttuessa. Belgialle suositettiin myös, että se lisäisi julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen ottaen huomioon REPowerEU-aloite, muun muassa tukivälineen ja muiden unionin varojen avulla.

¹² Belgian keskipitkän aikavälin potentiaalisen tuotannon kasvu (kymmenen vuoden keskiarvo) on komission kevään 2023 talousennusteen perusteella nimellisin luvuin arviolta 5,4 prosenttia.

(20) Vuonna 2023 finanssipolitiikan viritys on komission kevään 2023 talousennusteen mukaan elvyttävä (-1,1 % suhteessa BKT:hen) tilanteessa, jossa inflaatio on korkea. Vuonna 2022 finanssipolitiikan viritys oli elvyttävä (-2 % suhteessa BKT:hen). Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen kasvulla (ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä) ennakoitaan olevan finanssipolitiikan viritykseen vuonna 2023 elvyttävä vaikutus, joka on 0,7 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen. Perusmenojen kasvuun sisältyvät energian hintojen noususta eniten kärsiviin kotitalouksiin ja yrityksiin kohdennettujen tukitoimenpiteiden kustannukset, jotka supistuvat 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen. Keskipitkän aikavälin potentiaalisen tuotannon kasvun ylittävä kansallisesti rahoitettavien juoksevien perusmenojen kasvu ei siis ole seurausta kohdennetusta tuesta energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille sekä Ukrainasta pakeneville ihmisille. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen (ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä) elvyttävä kasvu johtuu myös julkisen sektorin palkkojen ja sosiaalietuuksien jatkuvista korotuksista (kyseisten palkkojen ja etuuksien indeksoinnin takia), väestön ikääntymisen seurauksena rakenteellisesti kasvavista juoksevista menoista, kotitalouksien energiasopimusten verotuksen uudistuksesta ja yritysten sosiaaliturvamaksujen väliaikaisesta alentamisesta vuoden 2023 alkupuoliskolla. Yhteenvedon voidaan todeta, että kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen ennakoitu kasvu ei ole 12 päivänä heinäkuuta 2022 annetun neuvoston suosituksen mukainen. Tukivälineen avustuksilla ja muilla unionin varoilla rahoitettavien menojen ennakoitaan olevan 0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023, ja kansallisesti rahoitettavilla investoinneilla ennakoitaan olevan finanssipolitiikan viritykseen elvyttävä vaikutus, joka on 0,1 prosenttiyksikköä¹³. Sen vuoksi Belgia aikoo rahoittaa lisäinvestointeja tukivälineestä ja muilla unionin varoilla, ja sen aikoo myös jatkaa kansallisesti rahoitettuja investointeja. Belgia aikoo rahoittaa julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen. Esimerkkeinä voidaan mainita investointihankkeet rakennusten peruskorjauksiin, kestäväan liikkumiseen ja energia-alan vähähiilistämiseen. Suunnitteilla on myös keskeisiä investointeja, joita rahoitetaan tukivälineestä ja muilla unionin varoilla ja joilla nopeutetaan digitaalista siirtymää, muun muassa digitalisoimalla julkishallintoa, edistämällä digitaalista osallisuutta ja vahvistamalla kyberturvallisuutta.

¹³ Muilla kansallisesti rahoitetuilla pääomamenoilla ennakoitaan olevan elvyttävä vaikutus, joka on 0,1 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen.

- (21) Vuonna 2024 julkisen talouden alijäämän odotetaan pienenevän vuoden 2023 vakausohjelman mukaan 4,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Alijäämän pienemiseen vuonna 2024 vaikuttaa myös energian hintojen nousun yhteydessä hyväksytyjen väliaikaisten tukitoimenpiteiden lakkaaminen. Vuoden 2023 vakausohjelman mukaan julkisen talouden velan odotetaan kasvavan vuoden 2024 loppuun mennessä 107,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Komission kevään 2023 talousennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella 4,7 prosenttia vuonna 2024. Tämä on enemmän kuin vuoden 2023 vakausohjelmassa on ennakoitu, mikä johtuu pääasiassa siitä, että vuoden 2023 vakausohjelmassa ei ole vielä täsmennetty alijäämää vähentäviä toimenpiteitä, joiden vaikutus on 0,2 prosenttia suhteessa BKT:hen (ja joita ei siis ole otettu huomioon komission kevään 2023 talousennusteessa). Myös verokertymä on komission ennusteessa vähemmän suotuisa, erityisesti yhtiöverotuksen osalta. Julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen vuoden 2024 lopussa on komission kevään 2023 talousennusteessa samantasoinen, 107,3 prosenttia.
- (22) Vuoden 2023 vakausohjelman mukaan kaikista energiatukitoimenpiteistä luovutaan asteittain vuonna 2024. Komissionkin tämänhetkinen oletus on, että energiatukitoimenpiteistä luovutaan kokonaan vuonna 2024. Tämä perustuu oletukseen, jonka mukaan energian hinnat eivät nouse uudelleen.

- (23) Asetuksessa (EY) N:o 1466/97 kehoitetaan parantamaan rakenteellista rahoitusasemaa vuosittain keskipitkän aikavälin julkisen talouden tavoitteen saavuttamiseksi käyttäen viitearvona 0,5:tä prosenttia suhteessa BKT:hen¹⁴. Ottaen huomioon julkisen talouden kestävyteen liittyvät näkökohdat ja tarpeen supistaa alijäämää alle perussopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon suhteessa BKT:hen komissio katsoo, että rakenteellista rahoitusasemaa olisi asianmukaista parantaa vähintään 0,7 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2024. Jotta tällainen parannus voidaan varmistaa, kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen kasvu¹⁵ ei komission menetelmän mukaisesti saisi vuonna 2024 olla enempää kuin 2 prosenttia, kuten nyt suositellaan. Samaan aikaan olisi asteittain luovuttava jäljellä olevista energiaturvatoimenpiteistä (komission tämänhetkisen arvion mukaan 0,4 % suhteessa BKT:hen vuonna 2023), jos energiamarkkinoiden kehitys sen sallii, ja aloitettava vähiten kohdennetuista toimenpiteistä, ja saatavat säästöt olisi käytettävä julkisen talouden alijäämän supistamiseen. Sitä paitsi kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten juoksevien perusmenojen kasvu vuonna 2023 ei komission kevään 2023 talousennusteen mukaan ole 12 päivänä heinäkuuta 2022 annetun neuvoston suosituksen mukainen. Jos ennuste toteutuu, nettomääräisten perusmenojen kasvua olisi asianmukaista hidastaa vuonna 2024.
- (24) Olettaen, että politiikka säilyy muuttumattomana, kansallisesti rahoitetut nettomääräiset perusmenot kasvavat komission kevään 2023 talousennusteen mukaan 2,7 prosenttia vuonna 2024. Tämä ylittää suositellun kasvuvauhdin.

¹⁴ Asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklassa edellytetään myös yli 0,5 prosentin sopeutusta suhteessa BKT:hen niiden jäsenvaltioiden osalta, joiden julkinen velka on yli 60 prosenttia suhteessa BKT:hen tai joiden velanhoitokykyyn kohdistuu huomattavampia riskejä.

¹⁵ Nettomääräiset perusmenot määritellään kansallisesti rahoitetuiksi menoiksi ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä, korkomenoja ja suhdanteesta johtuvia työttömyysmenoja.

- (25) Vuoden 2023 vakausohjelman mukaan julkisten investointien ennakoitaan kasvavan vuosien 2023 ja 2024 välisenä aikana 2,9 prosentista suhteessa BKT:hen 3,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Investoinnit kasvavat, koska sekä kansallisesti rahoitettuja investointeja että investointeja, joita unioni rahoittaa tukivälineen kautta, lisätään. Vuoden 2023 vakausohjelmassa mainitaan uudistuksia ja investointeja, joiden odotetaan edistävän julkisen talouden kestävyyttä sekä kestävä ja osallistavaa kasvua. Kyseisiin uudistuksiin ja investointeihin kuuluvat muun muassa työllisyyden ja taloudellisen toiminnan lisäämiseen tähtäävää verotus- ja etuusjärjestelmää koskeva verouudistus, jolla edistetään julkisen talouden kestävyyttä, ja (elpymis- ja palautumissuunnitelman mukainen) eläkeuudistus, jolla on tarkoitus parantaa eläkejärjestelmän kestävyyttä. Elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaan myös pyrkimyksiä edistää julkisia investointeja tehostetaan vihreän ja digitaalisen siirtymän nopeuttamiseksi muun muassa elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanon kautta.
- (26) Vuoden 2023 vakausohjelmassa esitetään julkisen talouden keskipitkän aikavälin kehitysura vuoteen 2026 saakka. Vuoden 2023 vakausohjelman mukaan julkisen talouden alijäämä supistuu 3,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2025 ja 2,9 prosenttiin vuoteen 2026 mennessä. Julkisen talouden alijäämän ennakoitaan sen vuoksi supistuvan alle 3 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2026. Vuoden 2023 vakausohjelman mukaan julkisen talouden velka kasvaa siten, että se on vuoden 2024 lopussa 107,1 prosenttia ja vuoden 2026 loppuun mennessä 107,8 prosenttia suhteessa BKT:hen.

(27) Belgiassa on edessään merkittäviä julkisen talouden kestävyysasteen liittyviä haasteita. Kyseiset haasteet liittyvät sekä mittavaan julkiseen velkaan että nopeasti ikääntyvästä väestöstä johtuvaan julkisen talouden tilan odotettavissa olevaan heikkenemiseen ikääntymiseen liittyvien menojen vaikutuksen takia, ellei politiikkaa muuteta. Väestön ikääntymistä käsittelevässä komission vuoden 2021 raportissa ennustetaan ikääntymiseen liittyvien menojen kasvavan 3,6 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen vuoteen 2040 mennessä ja 5,4 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen vuoteen 2070 mennessä, mikä johtuu pääasiassa eläke- ja pitkäaikaishoitomenoista. Eläkemenojen ennakoitaan vuosina 2019–2070 kasvavan 3 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen, kun euroalueen keskiarvo on 0,1 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen. Belgian tapauksessa suurin osa ennakoitusta kasvusta toteutuisi jo vuoteen 2040 mennessä siten, että eläkemenot suhteessa BKT:hen kasvaisivat 2,7 prosenttiyksikköä, 14,9 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Belgian elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää eläkeuudistuksen, jonka avulla tätä haastetta voidaan käsitellä, sekä muita tavoitteita, kuten järjestelmän sosiaalisen kestävyysasteen parantaminen, joiden avulla kannustetaan ihmisiä pysymään aktiivisina työmarkkinoilla senkin jälkeen, kun varhaiseläkkeen edellytykset täyttyvät. Samalla varmistetaan, että kehitys eri eläkejärjestelmien välillä ja niiden sisällä on entistä yhtenevämpää. Pitkäaikaishoidosta johtuvat julkiset menot nousivat 2,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2019 (unionin keskiarvo 1,7 %), eli Belgia oli yksi eniten pitkäaikaishoitoon kuluttavista maista unionissa. Pitkäaikaishoidon menojen ennakoitaan perusskenaariossa kasvavan edelleen 4,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuoteen 2070 mennessä. Negatiivisimmissä skenaarioissa¹⁶ kyseiset menot voivat kuitenkin kasvaa jopa 6,0 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Näytön perusteella voidaan epäillä laitoshoidon liiallista käyttöä ja ikääntyneiden tarpeetonta tai ennen aikaista laitokseen sijoittamista. Käytettävissä olevat tiedot viittaavat siihen, että tarpeettomasti tai ainakin ennen aikaisesti hoitolaitokseen sijoitettujen ikääntyneiden määrä on edelleen korkea, vaikka se on viime vuosikymmenen aikana pienentynyt. Tietojen mukaan tämä ongelma kosketti erityisesti Brysseliä ja Valloniaa. Vastuu pitkäaikaishoidosta on vuodesta 2019 lähtien ollut liittovaltiotason yksiköillä, jotka ovat aloittaneet uudistuksia eri hoitomuotojen kustannustehokkaan käytön parantamiseksi ja erityisesti tarpeettoman tai ennen aikaisen laitoshoidon välttämiseksi ja lykkäämiseksi. Uudistuksissa ei kuitenkaan painoteta riittävästi julkisen talouden kestävyysastea.

¹⁶ Euroopan komissio, 2021 Ageing Report (ikäntymisraportti). Belgian pitkäaikaishoidon menojen ennakoitaan nousevan 6 prosenttiin suhteessa BKT:hen menojen lähentymistä koskevassa skenaariossa sekä menojen ja niiden kattamisen lähentymistä koskevassa skenaariossa.

(28) Viimeaikaisista uudistuksista huolimatta verokiila (sosiaaliturvamaksut ja työtulon verotus) on Belgiassa edelleen selvästi unionin keskiarvoa suurempi kaikilla palkkatasoilla lukuun ottamatta erittäin pienipalkkaisia (joiden palkka on 50 prosenttia keskipalkasta), ja tämä saattaa muodostaa pidäkkeen työnteolle. Joitakin toimenpiteitä on toteutettu pienipalkkaisten palkansaajien nettotulojen suurentamiseksi, kuten työbonus (Flanderissa) ja työssäoloaikaisia etuuksia pitkäaikaistyöttömien työssäkäynnin tukemiseksi tai alueiden välisen liikkumisen lisäämiseksi (liittovaltion tasolla). Samalla kyseiset toimenpiteet kuitenkin nostavat edelleen alemman keskitulotason palkansaajien korkeaa marginaaliverokantaa (matalapalkkaloukku), mikä saattaa vähentää halua investoida elinikäiseen oppimiseen ja kasvattaa tehtyjen työtuntien määrää. Työttömyysetuudet eivät ole ajallisesti rajattuja eivätkä pitkäaikaistyöttömien osalta tarveharkintaisia. Lisäksi useat muut kuin rahalliset sosiaalietuudet on yhdistetty edunsaajan työttömyyteen, mikä saattaa voimistaa olemassa olevia passiivisuus-, työttömyys- ja matalapalkkaloukkuja. Etuusjärjestelmän laaja-alainen tarkistus parantaisi työnteon kannustinten avoimuutta ja voisi osaltaan lisätä aktivointipolitiikan vaikuttavuutta.

(29) Verotukien laajamittainen käyttö osittain korkean verokannan vastapainoksi on tehotonta ja suosii yleensä tiettytyyppisiä ansioita ja kustannuksia, mikä johtaa taloudellisiin, sosiaalisiin ja ympäristöä koskeviin vääristymiin. Erityisjärjestelmät, kuten lounassetelit, työmatka-avustukset tai ylityötä, tutkimus- ja kehittämistyötä sekä yö- tai vuorotyötä koskevat verovapautukset, ovat talousarvion kannalta kalliita, ja niiden on todettu lisäävän tehottomuutta. Jotkin henkilökohtaiset tuloverovähennykset (kuten vähennys palveluseteleistä) hyödyttävät suhteettoman paljon suurituloisia palkansaaajia. Kiinteään omaisuuteen tehtävien investointien verokannustimia on edelleen voimassa liittovaltion tasolla (kiinteistön todellista vuokratuloa aliarvioiva verotusarvo, loma-asuntoa varten otetun lainan korkojen vähennysoikeus) ja alueellisesti (Valloniassa *chèque habitat* -verovähennys). Kyseiset verokannustimet vääristävät resurssien jakoa ja aiheuttavat mahdollisesti verotuksesta johtuvaa liiallista sijoittamista tietyn tyyppisiin omaisuuseriin. Verotukseen liittyviä ympäristön kannalta haitallisia avustuksia on aiempaa enemmän. Asuntoja koskevien sähkö- ja kaasusopimusten arvonlisäverokannan pienentämisellä tosin tuetaan kotitalouksia, mutta samalla niillä suositaan edelleen fossiilisia polttoaineita pitkällä aikavälillä, mikä rajoittaa energialähteiden monipuolistamista ja energiansäästöjä. Siitä huolimatta, että liikenneruuhkat kasvavat ja ilmansaasteet aiheuttavat ongelmia, liikenne- ja saasteveroja käytetään ilmeisesti edelleen liian vähän. Hallitus suunnittelee toteuttavansa vaiheittain laajahkon verouudistuksen vuoteen 2024 mennessä. Uudistuksen odotetaan keventävän työn verorasitusta ja lieventävän joitakin vääristymiä – edellyttäen, että se hyväksytään ja pannaan täytäntöön.

- (30) Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja kyseisen asetuksen liitteessä V olevan kriteerin 2.2 mukaisesti laajan joukon toisiaan vahvistavia uudistuksia ja investointeja, jotka on määrä toteuttaa vuoteen 2026 mennessä. Belgian elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpano on käynnissä, mutta viivästyksen riski kasvaa jatkuvasti. Belgia ei ole vielä esittänyt maksupyyntöä. Hallintoa on tehostettava, jotta suunnitelma voidaan panna täytäntöön nopeasti ja vakaasti. Elpymis- ja palautumissuunnitelmaa on tarkoitus tarkistaa vuonna 2023 muun muassa, jotta siihen voidaan sisällyttää REPowerEU-luku ja samalla ottaa huomioon Belgialle tukivälineestä myönnettävän enimmäisavustuksen tarkistaminen alaspäin. Uuden REPowerEU-luvun nopea sisällyttäminen elpymis- ja palautumissuunnitelmaan antaa mahdollisuuden rahoittaa lisä uudistuksia ja -investointeja, jotka tukevat Belgian strategisia tavoitteita energian ja vihreän siirtymän alalla. Belgia ilmoitti asetuksen (EU) 2021/241 14 artiklan 6 kohdan mukaisesti 31 päivänä maaliskuuta 2023 aikomuksestaan pyytää 1 024 900 000 euroa täydentävää lainatukea tukivälineestä. Paikallis- ja alueviranomaisten, työmarkkinaosapuolten ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien järjestelmällinen ja tosiasiallinen osallistuminen on edelleen tärkeää, jotta elpymis- ja palautumissuunnitelman ja sitä laajemman muun talous- ja työllisyyspolitiikan täytäntöönpano onnistuu ja jotta voidaan varmistaa laaja sitoutuminen politiikan yleiseen linjaan.
- (31) Komissio hyväksyi kaikki Belgian koheesiopolitiikan ohjelma-asiakirjat vuonna 2022, lukuun ottamatta Brysselin pääkaupunkialueen osalta Euroopan aluekehitysrahastoon liittyvää asiakirjaa, joka hyväksyttiin vuonna 2023. Koheesiopolitiikan ohjelmien nopea täytäntöönpano, joka täydentää elpymis- ja palautumissuunnitelmaa, REPowerEU-luku mukaan lukien, ja luo sen kanssa synergiaa, on keskeinen tekijä vihreän ja digitaalisen siirtymän aikaansaamisen, taloudellisen ja sosiaalisen häiriönsietokyvyn parantamisen sekä Belgian alueiden tasapainoisen kehittymisen kannalta.

(32) Niiden taloudellisten ja sosiaalisten haasteiden lisäksi, joihin vastataan elpymis- ja palautumissuunnitelmalla ja koheesiopolitiikan ohjelmilla, Belgiassa on useita lisähaasteita, jotka liittyvät sen työmarkkinoihin, koulutusjärjestelmään, energiapolitiikkaan ja vihreään siirtymään. Avoimien työpaikkojen määrä on Belgiassa nykyisin unionin suurimpia, ja työnantajien on yhä vaikeampaa palkata oikeanlaiset taidot omaavia työntekijöitä. Työmarkkinoille osallistumisen alueelliset erot ovat kuitenkin huomattavia. Työvoimapulaa on sekä matalan että korkean osaamistason ammateissa useilla aloilla, muun muassa tieto- ja viestintäteknikan alalla, ammattitaitoa edellyttävissä, teknisissä ja tieteellisissä työpaikoissa, majoitus- ja ravitsemusalalla ja terveydenhoidossa. Tutkinnonsuorittajien, erityisesti naisten, lukumäärä luonnontieteiden, teknologian, insinööritieteiden ja matematiikan aloilla on edelleen alhainen, ja heidän osuutensa kasvaa vain hitaasti näille aloille suunnatuista toimintaohjelmista huolimatta. Osaamisen kohtaanto-ongelmaa selittää myös heikko osallistuminen aikuisopiskeluun. Aikuisopiskelun nykyiset kannustimet eivät ehkä saavuta alhaisen koulutustason henkilöitä, joille täydennyskoulutus saattaisi merkitä parempia työllistymismahdollisuuksia. Korkealaatuiset koulutusjärjestelmät, jotka vastaavat työmarkkinoiden muuttuviin tarpeisiin, sekä kohdennetut täydennys- ja uudelleenkoulutustoimenpiteet ovat avainasemassa osaamisvajeen vähentämisessä ja työmarkkinoille pääsyn ja työvoiman uudelleenkohdentamisen edistämässä. Työvoimapulan ja osaamisen kohtaanto-ongelmien korjaaminen on keskeinen tekijä digitaalisen muutoksen ja vihreän siirtymän onnistumisessa sekä unionin vuoteen 2030 asettamien työllisyyttä ja osaamista koskevien yleistavoitteiden saavuttamisessa.

- (33) Verotus- ja etuusjärjestelmään sisältyvien työnteon pidäkkeiden vähentämisen lisäksi vaikuttavammat ja kohdennetummat aktivointitoimet voisivat auttaa hyödynnettävissä olevan laajan työvoimapotentiaalin saamisessa käyttöön ja helpottaa siten yhä suurempia työvoima- ja ammattitaitovajeita. Muita heikommassa asemassa olevat ryhmät, kuten ihmiset, joiden koulutustaso on alhainen tai joilla on maahanmuuttotausta tai jokin vamma, osallistuvat muita vähemmän työmarkkinoille. Työttömyydestä tai passiivisuudesta siirrytään työelämään keskimäärin vähän. Tämä viittaa siihen, että aktiivisen työmarkkinapolitiikan vaikuttavuutta on edelleen vahvistettava erityisesti tekemällä arviointeja järjestelmällisemmin ja luomalla integroituja polkuja työnhakijoille, joilla on useita esteitä työpaikan löytämiseen. Lisäksi työllisyysasteen nostamiseksi edelleen on noudatettava politiikkaa, jolla parannetaan sellaisten työntekijöiden pääsyä takaisin työhön, jotka ovat pitkäaikaisella sairauslomalla erityisesti työuupumuksen ja masennuksen takia (25 prosenttia tapauksista) ja joita on paljon enemmän kuin työttömiä.
- (34) Työvoimapulan ja osaamisen kohtaanto-ongelmien osalta erityistä huolta aiheuttavat koulutusjärjestelmän suorituskyky, inklusiivisuus ja oikeudenmukaisuus, varsinkin kun otetaan huomioon koulutusmenojen suuruus. Erot koulutustuloksissa liittyvät läheisesti opiskelijoiden sosioekonomiseen ja maahanmuuttajataustaan. Ne kuuluvat unionin suurimpiin ja johtavat eriarvoisuuteen koulutuksessa. Keskeisessä asemassa on ammatillisen koulutuksen työmarkkinarelevanssin ja houkuttavuuden lisääminen. Opettajan ammatin vahvistaminen parantamalla opettajankoulutusta ja täydennyskoulutusta sekä kehittämällä aiempaa joustavampia ja houkuttavampia urapolkuja auttaisi pienentämään kasvavaa pätevien opettajien vajetta, joka uhkaa entisestään lisätä nykyistä eriarvoisuutta koulutuksessa. Joitakin toimia opettajan ammatin vahvistamiseksi on äskettäin toteutettu tai suunnitteilla, ja kyseisten toimien täytäntöönpanon jatkaminen ja niiden vaikutuksen seuranta on olennaisen tärkeää.

(35) Noin 70 prosenttia energian kokonaiskulutuksesta Belgiassa katetaan fossiilisten polttoaineiden tuonnilla. Belgian energiapaletista vuonna 2021 öljyn osuus oli 45 prosenttia ja maakaasun osuus 23 prosenttia. Maakaasun kulutus vähentyi Belgiassa 15 prosenttia elokuun 2022 ja maaliskuun 2023 välisenä aikana, kun sitä verrataan keskimääräiseen kaasunkulutukseen samalla ajanjaksolla edeltävien viiden vuoden aikana. Kehitys on neuvoston asetuksessa (EU) 2022/1369¹⁷ asetetun 15 prosentin vähennystavoitteen mukaista. Belgia voi jatkaa kaasun kysynnän tilapäiseen vähentämiseen tähtääviä toimia 31 päivään maaliskuuta 2024 saakka neuvoston asetuksen (EU) 2023/706¹⁸ mukaisesti. Uusiutuvan energian osuus energian loppukulutuksesta oli vuonna 2021 vain 13 prosenttia. Belgian on vuoteen 2030 mennessä merkittävästi kiristettävä uusiutuvan energian tavoitettaan, joka on tällä hetkellä 17,5 prosenttia ja jota pidettiin komission vuoden 2020 arvioinnissa vaatimattomana, jotta se vastaisi unionin kunnianhimoisempia tavoitteita. Energiatehokkuutta ja uusiutuvista lähteistä saatavan sähkön osuutta on merkittävästi lisättävä, jotta ydinenergian osuutta voidaan suunnitellusti vähentää ja samalla vastata sähkönkulutuksen ennakoituun kasvuun. Maatuulivoimahankkeiden kehittämistä ja siihen liittyvää sähköverkon laajentamista haittaavat kuitenkin edelleen suuresti hankkeiden yleinen epäsuosio ja lupamenettelyjen pitkät viivästykset, jotka johtuvat erityisesti toistuvista ja pitkistä muutoksenhakumenettelyistä. Maatuulivoiman käyttöönoton ja siihen liittyvän sähköverkon vahvistamisen nopeuttamiseksi voidaan toteuttaa lisätoimia. Tuulienergialle voidaan vapauttaa lisää tilaa maankäytön suunnittelulla ja tarkistamalla sääntöjä, jotka koskevat tuuliturbiinien vähimmäisetäisyyttä lentoasemista, tutkista ja sotilasalueista. Lisäksi lupamenettelyä voitaisiin helpottaa määrittämällä tuuli- ja verkkoinfrastruktuurihankkeet erittäin tärkeän yleisen edun mukaisiksi hankkeiksi ja käsittelemällä valitukset aiempaa nopeammin. Kuntien ja kansalaisten osallistuminen uusiutuvan energian tuotantohankkeisiin voi lisätä hankkeiden hyväksyttävyyttä paikallisesti.

¹⁷ Neuvoston asetus (EU) 2022/1369, annettu 5 päivänä elokuuta 2022, koordinoituista kaasun kysynnän vähentämistoimenpiteistä (EUVL L 206, 8.8.2022, s. 1).

¹⁸ Neuvoston asetus (EU) 2023/706, annettu 30 päivänä maaliskuuta 2023, asetuksen (EU) 2022/1369 muuttamisesta kaasun kysynnän vähentämistoimenpiteille vahvistetun kysynnän vähentämiskauden pidentämiseksi ja niiden täytäntöönpanoa koskevan raportoinnin ja seurannan tehostamiseksi (EUVL L 93, 31.3.2023, s. 1).

Kattoaurinkopaneelien laajentamiseen (sekä pienen että suuren mittakaavan laitokset) voidaan antaa lisäkannustusta tekemällä uudistuksia, joissa asetetaan suuria julkisia ja kaupallisia rakennuksia koskevat sitovat vaatimukset, annetaan kannustimia maanomistajille ja vahvistetaan energian jakamista helpottava säädöskehys. Lisäksi voidaan edistää itse tuotetun energian kulutusta ja kysyntäpuolen joustoa. Laatimalla ennakoivasti entistä integroidumpia ja johdonmukaisempia sähköverkkoinvestointien kymmenvuotissuunnitelmia voidaan välttää viivästyksiä uusien tuulienergiaprojektien (ja muiden uusiutuvien lähteiden) ja loppukäyttäjien (lämpöpumppujen, sähköautojen latauspisteiden) kytkemisessä, ja tämä olisi tehtävä ennen teollisuuden sähkönkulutuksessa odotettua huomattavaa kasvua.

(36) Toimintapoliittiset jatkouudistukset ja lisäinvestoinnit kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi energian, teollisuuden, rakentamisen ja liikenteen aloilla auttaisivat vähentämään Belgian kokonaisuudessaan suurta riippuvuutta fossiilisten polttoaineiden tuonnista. Teollisuutta voidaan kannustaa parantamaan energiatehokkuutta kehittämällä vapaaehtoisia sopimuksia, esittämällä fossiilisten polttoaineiden suurimpia käyttäjiä koskevia energiansäästö- ja vähähiilistämissuunnitelmia, kannustamalla sähköistämiseen ja teollisuuden lämpöpumppujen käyttöönottoon sekä vakiinnuttamalla käyttöön kiertotalouden periaatteiden mukaisia tuotantomenetelmiä. Belgian vuodeksi 2030 asettamat kunnostus- ja energiatehokkuustavoitteet uhkaavat jäädä saavuttamatta. Fossiilisten polttoaineiden kulutuksen vähentäminen rakennuksissa on edelleen huomattava haaste. Investointeja energiaperuskorjauksiin olisi sen takia lisättävä nykyisestä, ja niitä olisi täydennettävä toimintapolitiikan uudistuksilla, muun muassa kieltämällä fossiilisten polttoaineiden käyttö uudisrakennuksissa, tekemällä energiatehokkuutta lisäävät kunnostukset pakollisiksi, poistamalla fossiilisilla polttoaineilla toimivat lämmitysmuodot käytöstä vaiheittain ja suuntaamalla kannustimia vähähiilisiin lämmitysratkaisuihin, kuten lämpöpumppuihin ja talteen otettua ja uusiutuvaa energiaa hyödyntäviin kaukolämpöverkkoihin. Lisäksi olisi mukautettava koulutusta siten, että siinä otetaan huomioon uudet vihreät tekniset taidot, ja varmistettava tarkoituksenmukaisen ammattitaidon omaavien teknikoiden ja rakennustyöntekijöiden riittävyys. Liikenteen alalla yksityisautoilun yleisyys vaikuttaa suurelta osin Belgian öljynkulutukseen. Ympäristöystävällisen liikenteen (esim. pyöräily ja jaettu liikkuminen) ja julkisen liikenteen käytön edistäminen yhdessä ruuhkamaksujen kanssa auttaisi vähentämään yksityisautoilua. Pyöräily yleistyi vuonna 2022 työmatkaliikenteessä varsinkin Flanderissa ja Brysselissä pyöräilyinfrastruktuuriin jatkuvasti tehtyjen investointien, valistuskampanjoiden ja kohdennettujen kannustinten ansiosta. Tämän ympäristöystävällisen liikennemuodon käyttöön voidaan kuitenkin edelleen kannustaa investoimalla pyöräilyinfrastruktuuriin ja pyöräilijöiden liikenneturvallisuuteen. Julkisen liikenteen käyttö ei ole vielä palautunut täysin entiselleen covid-19-kriisin jälkeen, ja sitä voidaan edelleen edistää parantamalla lähiöliikennettä ja kaupunkien välisiä palveluja, investoimalla uuteen kalustoon ja lisäämällä vuorotiheyttä.

- (37) Vihreän siirtymän kannalta keskeisten alojen ja ammattien työvoimapula ja osaamisvaje, muun muassa valmistusteollisuudessa sekä nettonollatekniologioiden käyttöönotossa ja ylläpidossa, aiheuttavat pullonkauloja nettonollatalouteen siirtymisessä. Korkealaatuiset koulutusjärjestelmät, jotka vastaavat työmarkkinoiden muuttuviin tarpeisiin, sekä kohdennetut täydennys- ja uudelleen koulutustoimenpiteet ovat avainasemassa osaamisvajeen vähentämisessä ja työmarkkinoille pääsyn ja työvoiman uudelleen kohdentamisen edistämiseksi. Hyödynnettävissä olevan työvoiman saamiseksi käyttöön näiden toimenpiteiden on oltava erityisesti sellaisten henkilöiden, alojen ja alueiden ulottuvilla, joihin vihreä siirtymä vaikuttaa eniten. Vuonna 2022 työvoimapulasta raportoitiin useissa ammateissa, joissa tarvitaan vihreän siirtymän edellyttämää erityisosaamista tai -asiantuntemusta, kuten maa- ja vesirakentamisen tehtävät ja voimalaitostyöntekijät.
- (38) Neuvosto on tutkinut vuoden 2023 vakausohjelman komission tekemän arvioinnin perusteella, ja sen lausunto¹⁹ ilmenee suosituksesta 1.

¹⁹ Asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

(39) Koska euroalueen jäsenvaltioiden taloudet ovat tiiviisti yhteydessä toisiinsa ja koska ne myötävaikuttavat yhdessä talous- ja rahaliiton toimintaan, neuvosto on suosittanut, että euroalueen jäsenvaltiot ryhtyvät – myös elpymis- ja palautumissuunnitelmiansa kautta – toimiin, joiden avulla ne i) säilyttävät velkakestävyuden ja pidättäytyvät laaja-alaisesta kokonaiskysynnän tukemisesta vuonna 2023, kohdentavat korkeiden energian hintojen vaikutuksen lieventämiseksi toteutettavat finanssipoliittiset toimenpiteet paremmin ja selvittävät asianmukaisia tapoja lopettaa tuki energian hintapaineiden vähentyessä, ii) pitävät julkisten investointien määrän korkeana ja edistävät yksityisiä investointeja, joilla tuetaan vihreää ja digitaalista siirtymää, iii) tukevat palkkakehitystä, joka lieventää ostovoiman heikkenemistä, rajoittaen samalla kerrannaisvaikutuksia inflaatioon, parantavat edelleen aktiivista työvoimapolitiikkaa ja korjaavat osaamisvajeita, iv) parantavat liiketoimintaympäristöä ja varmistavat, että yrityksille annettava energiatuki on kustannustehokasta, väliaikaista ja kohdennettu elinkelpoisiin yrityksiin ja että sillä ylläpidetään kannustimia vihreään siirtymään, ja v) säilyttävät makrotalouden vakauden ja seuraavat riskejä sekä jatkavat samalla työtä pankkiunionin viimeistelemiseksi. Belgian osalta suosituksilla 1, 2, 3 ja 4 myötävaikutetaan euroaluetta koskevassa vuoden 2023 suosituksessa esitettyjen ensimmäisen, toisen ja kolmannen suosituksen täytäntöönpanoon,

SUOSITTAA, että Belgia toteuttaa vuosina 2023 ja 2024 toimia, joilla se

1. purkaa voimassa olevat hätätilanteen energiatukitoimenpiteet ja käyttää saatavat säästöt julkisen talouden alijäämän supistamiseen mahdollisimman pian vuosina 2023 ja 2024; jos uusi energian hinnan nousu edellyttää uusia tai jatkettuja tukitoimenpiteitä, varmistaa, että tällaiset tukitoimenpiteet kohdennetaan haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien ja yritysten suojelemiseen, että julkisella taloudella on toimenpiteisiin varaa ja että kannustimet energiansäästöön säilyvät;

varmistaa finanssipolitiikan maltillisuuden erityisesti rajoittamalla kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen nimelliskasvun vuonna 2024 enintään 2 prosenttiin²⁰;

jatkaa kansallisesti rahoitettuja julkisia investointeja ja varmistaa tukivälineen avustusten ja muiden unionin varojen tuloksellisen käytön erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän edistämiseksi;

noudattaa vuoden 2024 jälkeen edelleen asteittaiseen ja kestäväan vakauttamiseen tähtäävää julkisen talouden keskipitkän aikavälin strategiaa yhdistettynä investointeihin ja uudistuksiin, joilla edistetään voimakkaampaa kestäväa kasvua, jotta saavutetaan maltillinen julkisen talouden keskipitkän aikavälin rahoitusasema;

vahvistaa toimia pitkäaikaishoidon tehostamiseksi; jatkaa vero- ja etuusjärjestelmien uudistamista työnteon pidäkkeiden vähentämiseksi siirtämällä verorasitusta pois työn verottamisesta ja yksinkertaistamalla vero- ja etuusjärjestelmää; tarkastelee verotukia niiden taloudellisten, sosiaalisten ja ympäristöön kohdistuvien haittavaikutusten vähentämiseksi;

²⁰ Tämän arvioidaan vastaavan rakenteellisessa rahoitusasemassa vähintään 0,7 prosentin vuotuista parannusta suhteessa BKT:hen vuonna 2024, kuten johdanto-osan 23 kappaleessa todetaan.

2. varmistaa, että hallinto toimii tehokkaasti, jotta elpymis- ja palautumissuunnitelma voidaan panna täytäntöön nopeasti ja vakaasti; viimeistelee pikaisesti REPowerEU-luvun, jotta sen täytäntöönpano voidaan aloittaa nopeasti; jatkaa koheesiopolitiikan ohjelmien nopeaa täytäntöönpanoa, joka täydentää elpymis- ja palautumissuunnitelmaa ja luo sen kanssa synergiaa;
3. puuttuu työvoimapulaan ja osaamisen kohtaanto-ongelmaan erityisesti vahvistamalla aktivointipolitiikkaa (myös ohjausta) muita heikommassa asemassa olevien ryhmien saamiseksi työmarkkinoille; parantaa koulutusjärjestelmien suorituskykyä ja oikeudenmukaisuutta ja jatkaa uudistuksia opettajan ammatin vahvistamiseksi;
4. vähentää yleistä riippuvuutta fossiilisista polttoaineista tehostamalla toimia energiatehokkuuden parantamiseksi ja fossiilisten polttoaineiden käytön vähentämiseksi rakennuksissa, kannustamalla edelleen teollisuuden vähähiilistymiseen sekä edistämällä julkisen liikenteen käyttöä ja tarjontaa ja ympäristöystävällistä liikennettä; nopeuttaa uusiutuvien energialähteiden ja niihin liittyvän verkkoinfrastruktuurin käyttöönottoa vauhdittamalla edelleen lupamenettelyjä, muun muassa lyhentämällä valitusmenettelyjen kestoja, sekä hyväksymällä säädöskehityksiä, joilla annetaan lisää vauhtia uusiutuvan energian laitoksiin tehtäviin investointeihin ja helpotetaan energian jakamista; lisää panostusta politiikkatoimiin, joiden tarkoituksena on vihreän siirtymän edellyttämien taitojen ja osaamisen tuottaminen ja hankkiminen.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja